SPOR BİLİMLERİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

ÖZEL YETENEK SINAVLARINA GİREN ADAYLARIN GENEL ÖZ YETERLİLİK DÜZEYLERİNİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

M. Behzat TURAN[1], Barış KARAOĞLU[1], Kerimhan KAYNAK[1], Osman PEPE[1]*
[1]Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kayseri/Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavlarına giren adayların genel öz yeterlilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmaya Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavlarına giren 1395 öğrenciden rastgele yöntemle seçilmiş 705 aday gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak; Genel öz yeterlilik ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı ile istatistiksel analizleri yapılmıştır. Adaylara ilişkin kişisel bilgiler ve envanter toplam puanları ve faktör puanları frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tespit edilerek verilmiştir. Ölçeklerden elde edilen puanların arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için cinsiyetlerine ve branşlarına göre karşılaştırmalarda Mann-Whitney U test istatistiği uygulanırken, yaşlarına, alanlarına, YGS puanı ve yaşadıkları bölgelere göre karşılaştırmalarda ise Kruskal Wallis test istatistiği uygulanmıştır.

Sonuç olarak; özel yetenek sınavlarına giren adayların genel öz yeterlilik düzeyleri incelendiğinde; cinsiyet, yaş, YGS puanı, branş ve yaşadıkları yere göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık bulunmaz iken; alanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Orjinal Makale

Yayın Bilgisi
Gönderi Tarihi: 02.12.2016
Kabul Tarihi: 25.12.2016
Online Yayın Tarihi: 30.12.2016

DOI: 10.25307/jssr.274319

Anahtar kelimeler:
Genel öz yeterlilik, özel yetenek sınavı beden eğitimi

EXAMINATION OF THE GENERAL SELF-EFFICACY OF CANDIDATES WHO TOOK THE SPECIAL ABILITY EXAM ACCORDING TO SOME VARIABLES

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine according to some variables the general self-efficacy of the candidates who took the special ability exam of the Physical Education and Sports Department. This study population consisted of 1395 candidates, selected by random sampling, and 705 volunteers who were taking the special ability exam of the Erciyes University Physical Education and Sports Department. The following data were collected: general self-efficacy and information from the Personal Information Form. The statistical analyses were done with the SPSS 20.0 program. Information related to candidates and the total inventory points were used to determine frequency (f) and percentage (%) values. The Mann-Whitney U test was applied to identify the relationship between the scores obtained from the scales and gender and branches; the Kruskal-Wallis test was used to evaluate age, region, YGS point and area the data.

As a result; When examining the general self- efficacy levels of candidates entering the special skills examinations; Gender, age, YGS score, branch and the place where they live, there was no statistical difference, whereas there were statistically significant differences according to the fields.

Original Article

Article Info
Received: 02.12.2016
Accepted: 25.12.2016
Online Published: 30.12.2016

DOI: 10.25307/jssr.274319

Keywords:
General self-efficacy special ability exam physical education

[*] *Sorumlu yazar:*
E-mail: bariskaraoglu@erciyes.edu.tr, +90 507 066 45 00

GİRİŞ

Kişinin çevresinde gelişen olaylar üzerinde etkili olabilecek biçimde bir edimi başlatıp, sonuç alıncaya kadar sürdürebileceğine olan inancı olarak tanımlanan genel öz yeterlilik kavramı; bir eylemin planlanması, gerekli becerilerin farkında olunması ve bir araya getirilmesi, zorluklarla beraber erişilecek kazançların ön muhakemesi sonucunda elde edilen güdülenme düzeyi gibi öğeleri içermektedir. Dolayısıyla, genel öz yeterlilik kavramı; yetenekli olmaya değil, kişinin kendi kaynaklarına güvenmesine karşılık gelmektedir (Karademir, 2010; Yıldırım ve İlhan, 2010).

Bandura'ya (1995) göre öz yeterlik, bireyin kendisine verilen işi planlama ve gerçekleştirebilme yeteneği ile ilgili bireyin kendini değerlendirmesidir. Kişinin üstesinden gelmekte zorlanacağı görevleri yapabilme ve yetenek gerektiren zorluklarla baş edebilme konusundaki yetkinliklerine olan kişisel inancı genel öz yeterlik algısı olarak ifade edilmektedir. Birey, bu inanç ile nelere sahip olduğunu değil; mevcut yeteneklerle neler yapılabileceğinin farkına varır (Luszczynska, Gutierrez-Dona, & Schwarzer, 2005). Bu açıdan öz yeterlik inancı yüksek olan bireylerin veya grupların performans düzeylerinin yüksek olduğu kanısı hâkimdir. Yüksek öz yeterlik inancına sahip olan bireyler, kendileri için daha yüksek hedefler koyarlar, buna bağlı olarak güdülenme düzeyleri artar ve daha iyi performans sergilerler (Bandura, 1997; Bray, 2004; Gibson, 1999; Gibson, Randel & Early, 2000; Guzzo, ve diğ., 1993; Myers, ve diğ., 2004; Shea & Guzzo, 1987).

Öz yeterlilik kavramı, öğrenme ve performans gibi eğitim ile ilgili birçok süreçte araştırma konusu olmaktadır. Diğer bir ifadeyle belli bir performans sergilemek için gerekli etkinlikleri organize etme ve başarı ile tamamlama konusunda kapasitesine duyduğu inançtır (Ekici, Gürcay ve Yılmaz, 2007). Öz yeterlilik, kişinin öğrenmesini etkilemekle birlikte bu yetinin gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır. Yapılan bir araştırmada, yüksek öz yeterliliğe sahip öğrencilerin öğrenmelerinde daha etkili stratejiler kullandıklarını, daha zorlu hedefler belirledikleri belirtilmiştir (Multon, Brown & Lnet, 1991). Diğer bir çalışmada ise öz yeterliliği yüksek bireylerin öğrenme faaliyetlerine katılma düzeylerinin daha fazla olduğu ve öğrencilerin zorluklarla karşılaştıkları zaman, kendi yeteneklerine güvenemeyen öğrencilere göre daha fazla çaba sarf ettikleri ifade edilmiştir (Schunk, 1990). Bu bilgiler doğrultusunda öz yeterlik kavramının bireylerin öğrenme süreçleriyle birlikte kişilik gelişimleri üzerinde önemli etkileri olduğu ifade edilebilir.

Yukarıdaki bilgileri bir bütün olarak değerlendirdiğimizde genel öz yeterlilik kavramının hayatın farklı alanlarında farklı boyut ve düzeylerde etkili olabileceği söylenebilir. Bu açıdan, yapılan bu çalışmanın beden eğitimi ve spor alanına katkı sağlayacağı ve alana farklı bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir. Bu bağlam da çalışmanın genel amacı, beden eğitimi ve spor yüksekokulu özel yetenek sınavlarına giren adayların genel öz yeterlilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir.

MATERYAL - METOD

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramadır (Karasar, 2015).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2015-2016 eğitim öğretim dönemi için Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavına giren adaylardan, kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemiyle seçilmiş ve yaşları 18-26 ve üzeri arasında değişen 422'si erkek 283'ü kadın olmak üzere toplam 705 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve Genel Öz yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanılan kişisel bilgi formu; katılımcıların yaş, cinsiyet, alan, YGS puanı, branş ve yaşadığı bölge gibi değişkenlerden oluşmaktadır.

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği: Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından geliştirilen Genel Öz Yeterlilik Ölçeği 4'lü likert tipi, 10 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Türkçe uyarlaması ve geçerlik-güvenirlik analizi Aypay (2010:113-131) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında ölçek formu 2005- 2006 öğretim yılı güz döneminde 711 öğrenciye uygulanmış ve katılımlarında gönüllülük esasına uyulmuştur. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları geçerli kabul edilen 693 ölçekteki veriler kullanılarak yapılmıştır. İlk alt boyutta yer alan maddeler "Çaba ve direnç", ikinci alt boyuttaki maddeler ise "Yetenek ve güven" alt boyutları altında toplanmıştır. Mevcut araştırma için alfa katsayısı .86 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen bulguların değerlendirilmesinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel gösterimlerinde frekanslar, ortanca, minimum ve maksimum değerler sunulmuştur. Verilerin homojenlik sınaması Kolmogorov-Smirnov testi ile denenmiştir. Veriler normal dağılım göstermediğinden nonparametrik test istatistiklerinden faydalanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen puan ortalamalarının cinsiyet ve branşlarına göre karşılaştırmalarda Mann-Whitney U test istatistiği kullanılırken, yaşlarına, alanlarına, YGS puanlarına ve yaşadıkları bölgelere göre karşılaştırmalarda ise Kruskal Wallis test istatistiğinden faydalanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde istatistiksel analizler neticesinde elde edilen verilere ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

	Değişkenler	N	%
Cinsiyet	Erkek	422	59.9
	Kadın	283	40.1
Yaş	18-21	404	57.3
	22-25	271	38.5
	26 ve üstü	30	4.2
Alan	Sayısal	39	5.5
	Sözel	580	82.3
	Eşit Ağırlık	86	12.2
YGS Puan	180-220	401	56.9
	221-260	282	40.0
	261-300	17	2.4
	301 ve Üstü	5	0.7
Branş	Ferdi Sporlar	160	24.4
	Takım Sporları	385	58.8
Yaşadığı Bölge	Akdeniz	89	12.6
	Karadeniz	11	1.6
	Ege	6	0.9
	Marmara	18	2.6
	Güneydoğu Anadolu	30	4.3
	Doğu Anadolu	137	19.4
	İç Anadolu	414	58.7

Tablo 1'de katılımcılar cinsiyetlerine göre incelendiğinde %59.9'unun erkek, %40.1'inin kadın olduğu görülmektedir. Katılımcılar yaş guruplarına göre incelendiğinde, %57.3'ünün 18-21 yaş, %38.5'inin 22-25 yaş ve%4.2'sinin 26 yaş ve üzeri olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar alanlarına göre incelendiğinde %5.5'inin sayısal, %82.3'ünün sözel ve %12.2'sinin eşit ağırlık alanında olduğu görülmektedir. Katılımcılar YGS puanlarına göre incelendiğinde, %56.9'unun 180-220 puan, %40'ının 221-260 puan, %2.4'ünün 261-300 puan ve %0.7'sinin 301 puan ve üstü olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların uğraştıkları spor branşlarına göre incelendiğinde %24.4'ünün ferdi sporlarla %58.8'inin takım sporlarıyla uğraştığı görülmektedir. Katılımcılar yaşadıkları bölgelere göre incelendiğinde ise, %12.6'sının Akdeniz, %1.6'sının Karadeniz, %0.9'unun Ege, %2.6'sının Marmara, %4.3'ünün Güneydoğu Anadolu, %19.4'ünün Doğu Anadolu ve %58.7'sinin İç Anadolu bölgesinden olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların genel öz yeterlilik düzeylerinin cinsiyete göre değerlendirilmesi

	Cinsiyet	*n*	*ortanca*	min	max	Z	*P*
Genel Öz Yeterlilik	Erkek	422	34.00	15.00	41.00	-.219	.826
	Kadın	283	34.00	17.00	44.00		
Yetenek ve Güven	Erkek	422	14.00	6.00	17.00	-.075	.940
	Kadın	283	14.00	8.00	18.00		
Öğrenme ve Çaba	Erkek	422	20.00	8.00	25.00	-.583	.560
	Kadın	283	20.00	8.00	26.00		

Tablo 2 incelendiğinde; katılımcıların cinsiyetlerine göre genel öz yeterlilik skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3. Katılımcıların genel öz yeterlilikleri düzeylerinin yaşa göre değerlendirilmesi

	Yaş	***n***	***ortanca***	**min**	**max**	**X^2**	***P***	***U***
Genel Öz Yeterlilik	18-21[1]	404	34.00	16.00	44.00	0.663	.718	-
	22-25[2]	271	34.00	15.00	43.00			
	26 ve üstü[3]	30	33.00	27.00	40.00			
Yetenek ve Güven	18-21[1]	404	15.00	6.00	18.00	.939	.625	-
	22-25[2]	271	14.00	7.00	18.00			
	26 ve üstü[3]	30	14.50	10.00	16.00			
Öğrenme ve Çaba	18-21[1]	404	20.00	8.00	26.00	.420	.811	-
	22-25[2]	271	20.00	8.00	25.00			
	26 ve üstü[3]	30	19.00	15.00	25.00			

Tablo 3 incelendiğinde; katılımcıların yaşlarına göre genel öz yeterlilik skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 4. Katılımcıların genel öz yeterlilik düzeylerinin alanlarına göre değerlendirilmesi

	Alan	***n***	***ortanca***	**min**	**max**	**X^2**	***P***	***U***
Genel Öz Yeterlilik	Sayısal[1]	39	37.00	29.00	44.00	11.750	**.003***	1-2 1-3
	Sözel[2]	580	34.00	15.00	42.00			
	Eşit Ağırlık[3]	86	34.00	17.00	40.00			
Yetenek ve Güven	Sayısal[1]	39	15.00	10.00	18.00	13.745	**.001***	1-2 1-3
	Sözel[2]	580	14.00	6.00	17.00			
	Eşit Ağırlık[3]	86	14.00	9.00	16.00			
Öğrenme ve Çaba	Sayısal[1]	39	22.00	12.00	26.00	10.071	**.007***	1-2 1-3
	Sözel[2]	580	20.00	8.00	25.00			
	Eşit Ağırlık[3]	86	20.00	8.00	24.00			

Tablo 4 incelendiğinde; katılımcıların alanlarına göre genel öz yeterlilik skorlarında sayısal ile sözel ve sayısal ile eşit ağırlık skorlarında, yetenek ve güven skorlarında sayısal ile sözel ve sayısal ile eşit ağırlık skorlarında, öğrenme ve çaba skorlarında ise sayısal ile sözel ve sayısal ile eşit ağırlık skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0.05).

Tablo 5. Katılımcıların Genel öz yeterlilikleri düzeylerinin YGS puanlarına göre değerlendirilmesi

	YGS Puan	***n***	***ortanca***	**min**	**max**	**X^2**	***P***	***U***
Genel Öz Yeterlilik	180-220[1]	401	35.00	16.00	44.00	2.896	.408	-
	221-260[2]	282	34.00	15.00	40.00			
	261-300[3]	17	34.00	23.00	40.00			
	300 ve Üstü[4]	5	32.00	30.00	40.00			
Yetenek ve Güven	180-220[1]	401	15.00	6.00	18.00	4.596	.204	-
	221-260[2]	282	14.00	7.00	17.00			
	261-300[3]	17	15.00	11.00	16.00			
	300 ve Üstü[4]	5	13.00	11.00	16.00			
Öğrenme ve Çaba	180-220[1]	401	20.00	9.00	26.00	1.718	.633	-
	221-260[2]	282	20.00	8.00	24.00			
	261-300[3]	17	19.00	11.00	24.00			
	300 ve Üstü[4]	5	19.00	17.00	24.00			

Tablo 5 incelendiğinde; katılımcıların YGS puanlarına göre Genel öz yeterlilik, yetenek ve güven ve öğrenme ve çaba skorları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 6. Katılımcıların genel öz yeterlilikleri düzeylerinin branşlarına göre değerlendirilmesi

	Branş	***n***	***ortanca***	**min**	**max**	**Z**	***P***
Genel Öz Yeterlilik	Ferdi	433	34.00	16.00	42.00	-.614	.539
	Takım	272	34.00	15.00	44.00		
Yetenek ve Güven	Ferdi	433	14.00	6.00	17.00	-.653	.514
	Takım	272	14.00	7.00	18.00		
Öğrenme ve Çaba	Ferdi	433	20.00	8.00	25.00	-.617	.538
	Takım	272	20.00	8.00	26.00		

Tablo 6 incelendiğinde; katılımcıların branşlarına göre genel öz yeterlilik, yetenek ve güven ve öğrenme ve çaba skorları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 7. Katılımcıların genel öz yeterlilik düzeylerinin yaşadıkları bölgelere göre değerlendirilmesi

	Bölge	***n***	***ortanca***	**min**	**max**	**X^2**	***P***	***U***
Genel Öz Yeterlilik	Akdeniz[1]	89	35.00	16.00	42.00	4.889	.558	-
	Karadeniz[2]	11	36.00	29.00	40.00			
	Ege[3]	6	35.00	28.00	39.00			
	Marmara[4]	18	34.00	27.00	43.00			
	Güneydoğu[5]	30	34.50	24.00	44.00			
	Doğu Anadolu[6]	137	34.00	18.00	40.00			
	İç Anadolu[7]	414	34.00	15.00	44.00			
Yetenek ve Güven	Akdeniz[1]	89	15.00	6.00	17.00	2.194	.901	-
	Karadeniz[2]	11	14.00	13.00	17.00			
	Ege[3]	6	14.00	11.00	15.00			
	Marmara[4]	18	14.50	11.00	18.00			
	Güneydoğu[5]	30	14.00	8.00	18.00			
	Doğu Anadolu[6]	137	15.00	8.00	17.00			
	İç Anadolu[7]	414	14.00	7.00	18.00			
Öğrenme ve Çaba	Akdeniz[1]	89	21.00	10.00	25.00	7.761	.256	-
	Karadeniz[2]	11	21.00	15.00	24.00			
	Ege[3]	6	21.00	17.00	24.00			
	Marmara[4]	18	19.00	16.00	25.00			
	Güneydoğu[5]	30	20.50	16.00	26.00			
	Doğu Anadolu[6]	137	20.00	10.00	25.00			
	İç Anadolu[7]	414	20.00	8.00	26.00			

Tablo 7 incelendiğinde; katılımcıların yaşadıkları bölgelere göre, yetenek ve güven, genel öz yeterlilik ile öğrenme ve çaba skorları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

TARTIŞMA-SONUÇ

Sunulan bu çalışmada katılımcıların cinsiyetlerine göre genel öz yeterlilik skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Literatür incelendiğinde genel öz yeterlilik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığını savunan çalışmaların varlığı mevcuttur (Altunçekiç, Yaman ve Koray, 2005; Çetin, 2007; Ekici, 2008; Endler ve diğ., 2001; Kağnıcı, 1999; Kelly & Colengelo, 1990; Milner & Woolfolk-Hoy, 2002; Oğuz ve Topkaya, 2008; Şensoy ve Aydoğdu, 2008; Uysal ve Kösemen, 2013; Yenice, 2012; Yıldırım ve İlhan, 2010). Bu çalışmalar mevcut araştırma ile paralellik göstermektedir. Yapılan farklı araştırmalarda ise, genel öz yeterlilik düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucu ile karşılaşılmaktadır (Aypay, 2010; Brink, ve diğ., 2012; Britner & Pajares, 2006; Creed & Patton, 2003; Çakar, 1997; Ekici, 2005; Scholz ve diğ., 2002). Sunulan bu çalışma da katılımcıların cinsiyet değişikliğinin genel öz-yeterlik düzeyleri üzerinde bir etkisinin olmadığını tespit edilmiş olmasına rağmen, Yetenek ve güven, öğrenme ve çaba ve genel öz yeterlilik maksimum skorlarında bayan adayların daha yüksek skorlar aldığı görülmektedir. Bu durum bayanların, son yıllarda toplum içerisinde yüklendiği misyonun değişmesi, kendilerini toplum içerisinde daha çok ifade edebilmeleri, öz güven ve öz yeterlilik düzeylerine göre kendilerini yeterli hissettikleri meslekleri seçebilmelerinden kaynaklandığı düşünülebilir

Katılımcıların yaşlarına göre genel öz yeterlilik skorlarına bakıldığında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Literatür incelendiğinde genel öz yeterlilik ve mesleki olgunluk düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığını savunan çalışmaların varlığı mevcuttur (Brink, et al. 2012; Çakar, 1997; Kumar ve Lal, 2006; Mathewson & Orton, 1963; Pekmezci, 2010; Sergek ve Sertbaş, 2006; Yıldırım ve İlhan, 2010). Bu çalışmalar yapılan araştırma ile paralellik göstermektedir. Yapılan farklı araştırmalarda ise, genel öz yeterlilik düzeyinin yaşa göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucu ile karşılaşılmaktadır (Aypay, 2010; Creed & Patton, 2003; Scholz ve diğ., 2002). Bu çalışmada, yaş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmaz iken, küçük yaş grubunda olan adayların daha yüksek skorlara sahip olduğu görülmektedir. Bunun sebebi olarak, beden eğitimi ve spor yüksekokulu özel yetenek sınavlarına giren adaylardan, büyük yaş gurubu olanların bu bölümü son tercih olarak görmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Katılımcıların alanlarına göre genel öz yeterlilik skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0.05). Literatür incelendiğinde alan değişkenine göre katılımcıların genel öz yeterlilik düzeylerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Alan değişkenine göre mesleki olgunluk düzeylerini inceleyen çalışmalara baktığımızda bizim çalışmamız ile paralellik gösteren çalışmalara rastlanılmaktadır. Bu çalışmada genel öz yeterlilik düzeylerinde ve alt boyutlarında sayısal alanından katılan adayların daha yüksek skora sahip olmalarının sebebi, bu alandaki öğrencilerin gelecek ile alakalı mesleki alternatiflerinin diğer bölümlerden daha çok olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

YGS puan değişkenine göre genel öz yeterlilik skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Literatür incelendiğinde YGS puan değişkenine göre

genel öz yeterlilik düzeylerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. YGS puanı yüksek olan adayların, genel öz yeterlilik düzeylerinde yüksek olması beklenilmektedir. Ancak sunulan bu çalışmada YGS puan değişkenine göre elde edilen bulgular oldukça düşündürücüdür. Bu durumun beden eğitimi ve spor yüksekokulu özel yetenek sınavına giren adayların genellikle aktif spor hayatlarına devam eden sporculardan oluşması ve bu adayların aktif sporculuk hayatlarının devamlılığından dolayı YGS sınavına yeterince hazırlanamamalarından dolayı başarı düzeylerinin düşük olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Branş değişkenine göre genel öz yeterlilik skorları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Şanlı (2014) polis akademisi öğrencilerin genel öz yeterlilikleri üzerine yapmış olduğu çalışmada, uğraşılan spor branşının genel öz yeterlilik düzeyini etkilemediğini rapor etmiştir. Sunulan bu çalışma da katılımcıların uğraştığı spor branşının genel öz-yeterlik düzeyleri üzerinde bir etkisinin olmadığını tespit edilmiş olmasına rağmen, yetenek ve güven, öğrenme ve çaba ve genel öz yeterlilik maksimum skorlarında takım sporuyla uğraşan adayların daha yüksek skorlar aldığı görülmektedir. Bu durumun ferdi sporlarla uğraşan adayların sportif mücadelede başarılı olabilmeleri için sadece kendi beceri ve yeteneklerinden sorumlu iken, takım sporuyla uğraşan adayların ise, takım oyunu içerisinde başarılı olabilmek için birlikte hareket etmenin yanında uğraştığı spor ile ilgili birliktelik ve yeterlilik, araştırma, merak, daha fazla öğrenme, yeni antrenman teknikleri uygulama, performans geliştirirken yeni tekniklerin keşfedilmesi gibi etkenlerden kaynaklandığı düşünülebilir.

Yaşanılan yer değişkenine göre genel öz yeterlilik skorları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Literatür incelendiğinde yaşanılan yer değişkenine göre genel öz yeterlilik düzeylerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. İstatistiksel olarak anlamlı farklılık çıkmamasına rağmen genel öz yeterlilik ve alt boyutlarında farklı bölgelerde yüksek skorların ortaya çıkmasını bölgesel farklılıklar ve bu farklı bölgelerin sahip olduğu kültürel farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak; özel yetenek sınavlarına giren adayların genel öz yeterlilik düzeyleri incelendiğinde; cinsiyet, yaş, YGS puanı, branş ve yaşadıkları yere göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık bulunmaz iken; alanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

- Bu araştırma Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına giren adaylar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Daha sonraki çalışmalarda evren ve örneklem genişletilebilir. Benzer çalışmalar yapılarak araştırmaların sonuçları karşılaştırılabilir.
- Katılımcıların genel öz yeterliliklerinin ve mesleki olgunluklarının geliştirilmesine yönelik etkinliklere yer verilmelidir.
- Katılımcıların yeterlik ihtiyacını tatmin edici, onları motive edici ve yeteneklerinin farkında olmalarını sağlayıcı davranışlar benimsenmelidir.
- Katılımcılara seçme ve kendini ifade etme şansı verilerek, onların rahat hareket edebileceği eğitim ortamı oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

Altunçekiç, A., Yaman, S., ve Koray, O. (2005). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Kastamonu İli Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 13 (1): 93-102.

Aypay, A. (2010). Genel Öz Yeterlik Ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2): 113-131.

Bandura, A. (1995). *Exercise of Personal and Collective Efficacy in Changing Societies.* (A. Bandura Ed.). Self-Efficacy in Changing Societies. New York Cambridge University Press, pp.1-45.

Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy, The Exercise of Control*. New York W. H. Freeman Company.

Bray, S. (2004). Collective Efficacy, Group Goals and Group Performance of A Muscular Endurance Task. *Small Group Research*. pp.230-238.

Brink, E., Alsen, P., Herlitz, J., Kjellgren, K., & Cliffordson, C. (2012). General Self-Efficacy and Health Related Quality of Life After Myocardial Infarction. *Psychology, Health & Medicine,* 17(3): pp.346-355.

Britner, S. L., & Pajares, F. (2006). Sources of Science Self-Efficacy Beliefs of Middle School Students. *Journal of Research in Science Teaching*, 43(5), pp.485-499.

Creed, P.A., & Patton, W. (2003). Predicting Two Components of Career Maturity in School Based Adolescents. *Journal of Career Development,* Vol.29(4), pp.277-290.

Çetin, B. (2007). Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. Sınıf Öğrencilerinin Matematik ve Fen Bilgisi Öğretimi Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi. *V. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi.*

Dölek, N. (2008). *Kariyer Geliştirme Kuramları.* R. Özyürek (Ed.). Kariyer Yolculuğu İçinde. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yapımı. 1. Baskı. Ankara. s.99–119.

Ekici, G. (2005). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Öz-Yeterlik İnançlarını Etkileyen Faktörler. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli.

Ekici, G., Gürçay, D. ve Yılmaz, M. (2007). Akademik öz yeterlilik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 33: 253-259.

Ekici, G. (2008). Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeyine Etkisi. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 98-110.

Endler, N. S., Speer, R. L., Johnson, R. M., & Flett, G. L. (2001). General Self-Efficacy and Control in Relation to Anxiety and Cognitive Performance. Social Spring, 20(1): 36-52.

Gibson, C., Randel, A., Early, P. (2000). Understanding Group Efficacy. Group and Organization Management. 25: 67-98.

Gibson, C. (1999). Do They Do What They Believe They Can? Group Efficacy and Group Effectiveness Across Tasks and Cultures. *Academy of Management Journal*. 42: 138-152.

Guzzo, A., Yost, R., Campbell, J., & Shea, P. (1993). Potency In Groups, Articulating a Construct. *British Journal of Social Psychology*, 32: 87-106.

Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri.* (4. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Karademir, N. (2010). Coğrafya Öğretmenlerinin Alanlarına İlişkin Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4), s.2034–2048.

Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 28. Baskı. Ankara: Nobel yayın dağıtım.

Kumar, R., ve Lal, R. (2006). The Role of Self-Efficacy and Gender Difference among The Adolescents. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology.* 32(3), pp.249–254.

Luszczynska, A., Gutierrez-Dona, B., & Schwarzer, R. (2005). General Self-Efficacy in Various Domains of Human Functioning, Evidence From Five Countries. *International Journal of Psychology*. 40(2), pp.80-89.

Milner, H. R. & Woolfolk-Hoy, A. (2003). Teacher Self Efficacy Retaining Talented Teachers. A Case Study of an African American Teacher. *Teaching and Teacher Education.* pp.203-276.

Multon, K., Brown, S. & Lnet, R. (1991). Relation of Self-Efficacy Beliefs to Academic Outcomes: A Meta Analytic Investigation. *Journal of Counseling Psychology*, 38 (1), pp.30-38

Myers, N., Feltz, D., & Short, S. (2004). Collective Efficacy and Team Performance. A Longitudinal Study of Collegiate Football Teams. Group Dynamics. *Theory, Research and Practice.* pp.126-138.

Oğuz, A., ve Topkaya, N. (2008). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmen Öz-Yeterlik İnançları ile Öğretmenliğe İlişkin Tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, 14: 23-26.

Pekmezci, G. (2010) Hemşirelerin Örgütsel Bağlılıkları İle Öz Yeterlilik Algısı Arasındaki İlişkiler. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Hastane ve Sağlık Kuruluşlarında Yönetim Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Saracaloğlu, A. S., Karasakaloğlu, N., ve Gencel, İ. (2010). Türkçe Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 9 (33), s.265-283.

Scholz, U., Gutierrez- Dona, B., Sud, S. & Schwarzer, R. (2002). Is General Self Efficacy A Universal Construct? *European Journal of Psychological Assessment.* 18 (3): 242-251.

Schunk, D. H. (1990). Introduction to The Special Section on Motivation and Efficacy. *Journal of Education Psychology*, 82 (1): 3-6

Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston, *Measures in Health Psychology: A User's Portfolio.* Causal 2nd Control Beliefs . Windsor, UK: NFER-NELSON, pp. 35-37

Sergek, E., ve Sertbaş, G. (2006) SSK Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Sosyo Demografik Özellikleri ve Öz Etkililik, Yeterlilik Düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi.* 9(1): 41-48.

Sbea, G. P., & Guzzo, R. A. (1987). Group effectiveness: what really matters?. *Sloan Management Review (1986-1998)*, 28(3), 25.

Şanlı, S. (2014). Polis Akademisi Öğrencilerinin Genel Öz Yeterlik İnançları ve Sporda Güdülenme Kaynaklarının İncelenmesi. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*. 25 (4), s.172–183.

Şensoy, O., ve Aydoğdu, M. (2008). Araştırma Soruşturma Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Fen Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlik İnanç Düzeylerinin Gelişimine Etkisi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 28(2): 69–93.

Uysal, İ., ve Kösemen, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Genel Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi.* 2(2):25; 217-226.

Yenice, N. (2012). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik Düzeyleri ile Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*. 11(39): 36-58.

Yıldırım, F., ve İlhan, İ. Ö. (2010). Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi.* 21 (4): 301-308.